فەرهەنگۆکی پزشکی کوردی – فارسی

دوکتور کامران ئەمین ئاوە

فەرهەنگۆکی پزیشکی (کوردی – فارسی) کە ئێستا بەم چەشنە دەکەوێتە بەر دەستی خۆازیاران, نزیک بە 1200 وشەی پزیشکی و زانستی لە خۆیدا دەگرێ کە نووسەر بە کەڵک وەرگرتن لە سەرچاوەی جۆربەجۆر کۆی کردۆتەوە و رێکی خستووە و بەرانبەری فارسییەکەی بۆ داناوە! راستە ئەم فەرهەنگۆکە لە چاو سەرجەم وشەگەلی پزیشکی گەلێک هەژارانە دەنوێنێ, لێ بەلێ لە بەر نەبوونی وشەگەلی پێویست بۆ زانستی پزیشکی لە زمانی کوردیدا کە ئەویش دەگەرێتەوە بۆ چەوسانەوی دوو قاتی نەتەوەی کورد, کارێکی وەک ئەم فەرهەنگۆکە گەلێک پێوستە و یارمەتی پزیشکان و خوێندکارانی پزیشکی دەدا.
«لاپەری پزشکی ماڵپەری رۆژهەڵات» دەستی هاوکاری بۆ هەمو خۆازیاران و دۆستانی زمان و ئەدەبیاتی کوردی درێژ دەکات بۆ یارمەتی و هاوکاری کردن لە مەر باش کردن و تەواوکردنی ئەم وشەنامە پزیشکییە. داوا دەکەین پێشنیار و رەخنەکانی خۆتان بۆ ئێمە بنێرن.

پێشکەش بێ بە باوکم کە گەوهەری وجودی ئستێرەی ژیانم بو.

ئاوس (دوو گیان ,زک پر)	آبستن , حامله
ئاتروسکلیرۆز(ئەستور و رەق بوونی دەمارەکان)	آترواسکلروز
ئاخو (زووخ , کیماو)	ترشح زخم
ئادەمیزاد (ئادەم , بەشەر, مرۆڤ)	بشر
ئاروو	لثه
ئازار, (ناخوەشی , عەزیەت)	آسیب, آزار
ئازاری مێشک (زەرپی مێشک)	آسیب مغزی
ئازمایشگا (تاقیگە)	لابراتور
ئاژانسی پاراستنی سروشت و ژینگە	آژانس حفظ محیط زیست
ئاساو (ماسیاو)	متورم

ئاسایی	استاندارد
ئاسپرین (حەبی سەر ئیشە)	آسپرین
ئاسن	آهن
ئاشۆ پاشۆ	خواب پریشان
ئاکار (رەوشت)	اخلاق
ئاکار(رەویل)	رفتار
ئاکار	عمل
ئاگا (وەشیار)	هوشیار
ئاگره (ئایره, ئاتەشەک)	آبله فرنگی
ئاله (پیس)	لک و پیس
ئالمنێۆم	آلومینیم
ئالوزیەکانی تەواوکاری زگماکی	ناهنجاری تکاملی مادرزادی
ئالوو	لوزه
ئاماس(وەرەم ,خێز)	باد
ئامبولانس	آمبولانس
ئامپێر	آمپر
ئامپێرپێو	آمپرسنج
ئامراز	آلت
ئامرازی توێکاری	آلت تشریح
ئانزیم	آنزیم
ئانیشک (ئەنیشک)	آرنج
ئاهو (وەبا)	وبا
ئاو	آب
ئاو بوون (تاویان)	حل شدن
ئاودزەک	قطره چکان
ئاوڵەک (ئاڵەکە, تەراخوم)	تراخم
ئاویته	مخلوط
ئاویره قونه (کرمەک)	کرمک
ئاوی دەم (تف, لیک, گلوێز)	آب دهان
ئاوی رەش (رەش ئاو)	آب سیاه
ئاوی رەش (ئاوی سەوز)	گلوکوم
ئاوی سەوز (سەوز ئاو)	آب سبز
ئاوی مراوی	کاتاراکت, آب مروارید
ئەتۆم	اتم
ئەژنوو, چۆک	زانو
ئەسپێ	شپش
ئەستوینی	عمود, قائم, ورتیکال
ئەسید (ترش)	اسید
ئەلکۆل	الکل
ئەلکترۆلیت	الکترولیت

ئەندام (کوئەندام)	اندام, عضو, ارگان
ئەندام چاندن	پیوند
ئەندامی زاوزێ	ارگان جنسی
ئەندامی هەرس	ارگان گوارشی
ئەندامی هەناسە	ارگان تنفسی
ئەنسولین	انسولین
ئەیدز	ایدز
ئێسک (ئێسقان ,پێشە)	استخوان
ئێسک نەرمی (مێشک نەرمی)	استئومالاسی, استخوان نرمی
ئێش بڕ (ژان کوژ)	مسکن
ئوکسیژن	اکسیژن
ئیسقا , زکەماسێ	استسقاء
ئێش	درد
ئێشان (هاتنە ئیش , ژان کردن)	درد کردن, درد گرفتن
ئێشدار	دردناک
ئیکولۆژی	اکولوژی
ئینسان, مرۆڤ	انسان

بۆکڵیشە, بۆکڵیش	بوی بدن و پا
بۆگەن	متعفن
بۆن	بو
بۆن کردن	بو کردن
بۆنایی	شامه
بادار (با هێنەر)	باد آور
بارست (قەبارە)	حجم
بارگە, (کوبوونەوەی) هێزی ئەلکتیریتی	بار(الکتریسته)
باز (مادەی شیمیایی کە یۆنی هیدرۆزن هەڵدەگرێت)	باز
بازو(باسک)	ساعد
بافت (تان)	بافت
باکرە (کچ , کچینی)	باکره
باگونە	ورم بیضه
بال (پەنج)	بال
بالووک (بالووکە)	زگیل
بان(ڕوو, ڕووکار)	سطح
بانداژ	باند پیچی کردن
باندی برین (چەسپ)	پلاستر, چسب زخم
باو (معتاد)	معتاد
بە هەڵەم بوون	تبخیر
بەد ئاکار	بد اخلاق

بەربەست	بلوک
بەرەی دەست	کف دست
بەردیل (هاوپایە)	همپایه (ریاضی)
بەردی ئاسن	سنگ آهن
بەردی قەسل	سنگ آهک
بەردی گورچیلە	سنگ کلیه
بەرگری	پیشگیری , دفاع
بەرگری	غلاف
بەرمەمکە(کورپەلە)	کودک شیرخوار
بەسۆما	بینا
بەسیان (هاتەبڕین)	بند آمدن
بەشەر(ئینسان, مرۆڤ)	آدم
بەشی فریارکاری (کوتوپری)	اورژانس
بەوەسیر (مایەسیریی)	بواسیر
بێ ئشتیایی ناساق	بی اشتهایی
بێ تام	بی مزه
بێ جۆلە(بێ حەرەکەت)	آدینامی
بێ حال(بێ رەمەق)	بی حال
بێهۆش (بێ خۆ)	بیهوش
برۆ	ابرو
برۆنز	برونز
برۆیش (دانوو , ساوار)	بلغور
بربرەی پشت(بربرەی تور , گرێی پشت)	ستون فقرات
بربرە(مورە , گرێ)	مهره
برژانگ, بژۆڵ	مژگان, مژه
برسیەتی ئوکسیژن	هیپوکسی
برک (کەمەنگ, پشت ئیشە)	درد کمر
برین	بریدن
برین	جراحت
برین (لەت کردن)	قطع
برین, زام	زخم
بریندار	زخمی, مجروح
بزۆک (جووڵەر)	متحرک
بزوتنەوەی شەپۆلی	حرکت موجی
بزوێن (گەرینەک)	محرک
بژانگ	مژه
بستن	انجماد
بڵاو بونەوە (بڵاوکردنەوە , پەخش)	انتشار
بلاوبوونەوە	شیوع
بن (بنەمان)	قعر

بن پژانن (پەن پێ دان)	برداشتن بکارت
بن هەنگەڵ (ژێر باغەڵ)	زیر بغل
بنچینەیی	بنیادی
بنچینە	بنیاد
بنکە (بنچینە)	پایە, مبنا, اساس
بنە گوێ	بناگوش
بواسیر (بویەسیری)	بواسیر
بووریەی هەوا	نای
بوریچەی هەناسە	برونش
بوریچەی هەناسە	نایژە
بوورەیی	غشی
بووردە	غش
بوون	وجود
بوونی خوێن لەمیز	هماتوری
بیبیلەی چاو	مردمک
بیر	تفکر
بیر	فکر
بیرو(پیزوک)	اکزما
بیسایی (ئەزنەوایی)	شنوایی
بیسەر(ئەژنەوا)	شنوا
بیستن (ژنەفتن)	شنیدن
بێهۆشی ناسروشتی	اغماء
پۆخلە(پۆرتخە)	ریشە زخم
پۆڵا	فولاد
پاژنەی پێ (قومپاژنە)	پاشنە پا
پاشماوە	باقیماندە
پاک (خاوێن , بژوێن)	خالڵ
پاک کردنەوە	تصفیە
پاک(خاوێن)	تمیز
پالێو	فیلتر
پانایی	پهنا
پانبونەوە	انبساط
پەتا(پەرسوو , زوکام)	نزلە
پەتایی	مسری
پەراسو	دندە
پەردەی چڵمێن	غشاء مخاطی
پەردەی کچینی	پردە بکارت
پەردەی گوێ	پردە گوش

پەردە (تویک , تویخ)	غشاء
پەرین	لقاح
پەسا پەسا (هەیتا هەیتا)	تواتر
پەستان(فشار)	فشار
پەستانی هەوا پێو	بارومتر
پەستانی هەوا پێو	جوسنج
پەستانی هەوا پێو	فشارسنج
پەلەکانی خوێن	پلاکت خون
پەمینی ئێسک	استخوان افروختگی, استخوان تبسی
پەینی شیمیایی	کود شیمیایی
پێ(قاچ)	پا (از مچ به پایین)
پێست	پوست
پێست چوون	پوست رفتگی
پێش چاوو رەش بوون	تیرگی دید
پێکەوەنان	ترکیب
پری (هووژە)	تراکم
پرۆستات	پروستات
پرخە	خروپف
پز (ئاوەلەم)	جنین
پزو (سنگ خیزان)	پنومونی
پزشکی	پزشکی
پزشکی مالات	دامپزشکی
پژمین (پشمین)	عطسه
پسپۆری	تخصص
پسپور	متخصص
پشت	پشت
پشتی مل (پووق مل)	پس گردن
پشکنینی پزشکی	معاینه پزشکی
پلەی هەرس	نقطه ذوب
پلەیکوڵان	نقطه جوش
پلە	درجه
پوازک	منشور
پورگی ناوچەوان	استخوان ملاج
پووز(بەلگ, لینگ,بەژن)	ساق پا
پووزەوانە	ساق بند
پیر	مسن
پیسار	خون حیض
پیسی (چڵک)	آلودگی
پیسی (چەپەلیی , نەبژینیی)	آلوده
پیلوو (پەلک)	پلک

پیوندەی جینسی	رابطه جنسی
تورمکی	مشبک
توری چاو	شبکیه چشم
توز(گەرد)	غبار
تومەدانە	تخمدان
تاڵ	تلخ
تاقی (قەرەوی, توڵ)	جبران
تام	مزه
تام چێژ	طعم
تامیسک (یاومز)	تبخال
تان و پۆ (بافت)	نسج
تاو بردن	آفتاب زدگی
تەپەدۆر (چێولۆکە)	چوب پنبه
تەپڵی سەر	فرق سر
تەرم	جنازه
تەقەڵ (بەخیە)	بخیه
تەقەڵ لێدان (بەخیە لێدان)	بخیه زدن
تەکنیکی (هونەری)	فنی
تەنەکە (قەڵایی)	قلع
تەندروست (لەشساغ ,ساغ)	تندرست
تەنیشەروو	سطح جانبی
تەوەرە	محور
تێر کردن (چێشت پێ دان)	تغذیه کردن
ترپە (لێدان)	نبض
ترس (سام , مەترسی)	ترس
ترسی بەرزایی	فرازترسی
ترش	ترش
ترشان (هەوین بوون)	تخمیر
تلیش برن (قەلشان)	ترک برداشتن
تف(ئاودەم)	تف
تواندن (تاویان)	حل کردن
تواندن(توانەوە)	ذوب کردن
توخم (ماک)	عنصر
توخمی هاوبەش	عنصر مشترک
تولازی (پێوندی سیکسی لە گەڵ ئەندامی بنەماڵدا)	زنای با محارم
تونیایەتی	تشنگی
تونیایەتی (زۆر خواردنەوە)	پرنوشی (Polydipsia)
توورە (توند)	خشن
توێکاری (توی)	تشریح
تویکی سیپەلکی	غشاء ریوی

تویکی مێشک (پەردەی مێشکپۆش)	غشاء مغز
تویکی ناوەکی	غشاء داخلی
توینەر (بو هەژینکەر)	حلال
تیراوی (ناسۆر)	ناسور
تیزان	احتقان
تیزو (جەنگزە, شەرانی)	پرخاشگری
تیژ, حاد	حاد
تیشک	اشعه, اشعه
تیشک دەرمانی	اشعه درمانی, پرتودرمانی
تیشکدان (تیریژدان)	اشعه دادن, تشعشع
تیشکی ئیکس	اشعه ایکس
تیشکی تاو (خۆره تاو)	اشعه خورشیدی
تیشکی ژوور وەنەوش	اشعه ماوراء بنفش

جۆر (گۆتە)	نوع
جۆراوجۆر	تنوع
جانگی (کڕاکە ,گێژگا)	گیجگاه
جەرگ	جگر, کبد
جمگە (جومگە)	مفصل
جهاز (دەزگا)	جهاز
جومگەی دەست	مچ دست
جووڵە(حەرەکەت)	حرکت
جیا کردنەوە (لێک کردنەوە)	تجزیه
جیاوازی	تفاوت
جیوە	جیوه

چۆڕە (دەڵە)	تراوش
چۆڕان(دەڵانن)	ترشح کردن
چۆڕە کردن (دەڵیان)	تراوش کردن
چۆک (کاسەی ئەژنوو)	کاسه زانو
چارەسەرکردن	معالجه
چاڵ تینگی	گودی زیر گلو
چاک بوون (ساغ بوون , باش بوون)	شفا یافتن
چاو	چشم
چاودیری پزشکی	مراقبت های پزشکی
چاویلکە	عینک
چەسپ	چسب
چەشتن	مزه کردن

چەشتن	چشیدن
چەڵەمە	ترقوه, جناغ
چەند سوچیی	چند وجهی (هندسه)
چەندایەتی	کمیت
چەور	چرب
چەوری	چربی
چێژە	چشایی
چریی	چگالی
چڵک (زیرگ)	چرک
چڵم(ئاوی لووت)	آب بینی, مخاط
چناکە (دارزەن, زنج)	چانه
چوار گۆش	مربع
چوونە سەری قورسایی لەش	اضافه وزن
چین	لایه
چین(پیرۆک)	چین
حەب	قرص
حبی دژی ئاوسیی (دەنکەنەرین)	قرص ضد حاملگی
حەسبە (سوریژەی سورکە, سیرۆژە)	حصبه
حەشیش	حشیش

خۆ	خود (ago)
خۆ ئیمەنی	خود ایمنی
خۆ پارێزی	امتناع
خۆبزێو (ئوتوماتیک)	اتوماتیک
خۆپەسن (خۆبایی)	خودخواه
خۆشاو	شربت
خۆکوژی (خۆ کوشتن)	خودکشی
خۆنەویست	غیر ارادی
خۆویست	ارادی
خاڵ	خال
خالی گەرانەوەی تەنیشت	استخوان آهیانه
خاو (کال)	خام
خاویی (سستی)	سستی
خەتی ئاسویی	خط افقی
خەتی ستوونی	خط عمودی
خەتی لار	خط مایل
خەس (خەست)	غلیظ
خەستی(خەستیەتی)	غلظت
خەشخاش (کۆکەنار)	خشخاش

خەمساری (دلساردی)	آپاتی (apathy)
خەو	خواب
خەو دیتن (خەو دین)	خواب دیدن
خەوالویەتی	خواب آلودگی
خەون دیتن	رویا
خەیاڵ , گومان	خیال
خەیاڵاتی	خیالاتی
خەیال	وهم
خێرایی	سرعت
خێرایی رووناکی	سرعت نور
خرۆکەی سووری خوێن	اریتروسیت
خراپ	وخیم
خروزەک (ملەخڕە , خوناق)	دیفتری
خڕۆکەکانی خوێن	سلول های خون
خڕۆکەی خوێن	هموسیت
خڕۆکە سوورەکانی خوێن	گویچه های قرمز خون
خڕۆکەی سپی خوێن	لیکوسیت, گویچه های سفید خون
خرویلکە (خوریک,ئاوڵە)	آبله
خڵت (بەڵغەم)	بلغم, خلط
خنکان (خەفەگی)	خفگی
خو (سروشت)	ذات
خواردەمەنی, چێشت	خوراک, خوراکی
خوێ	املاح
خوێ	نمک
خوێن	خون
خوێن پێو	هماتوکریت
خوێن ریژی	خونریزی
خوێن ریژی مێشکی (خوێن ریژی مێژی)	خونریزی مغز
خوێن سارد (کاوەخۆ)	خونسرد
خوێن گرتن (حەجامەت کردن)	خون گرفتن
خوێن لوت (رسکاندن)	خون دماغ
خوێناو	خونابه
خوێناوی	خونین
خوێنبەر (خوێن هەلگەر, سوورەدەمار)	شریان
خوێی کانزایی	املاح معدنی
خوران (خوریان)	خاریدن
خوراندن	خاراندن
خورە (خورک, میکرۆب)	میکروب
خوریان (ئالوش)	خارش
خوریک کوت (هاڵە کوت, هەوڵە کوت)	آبله کوب

خوو (دیارده)	خاڵیت
خووگرتووی (فێر بووی ,هۆگری)	عادت (قوی)
داسویی	عرضی
دالان (ریرەو)	دهلیز
دامرکیان (ئارام بوون)	تسکین یافتن
دانەویڵە	غلات, حبوبات
داهێنان (بەدەکاری)	اختراع
دایرە (حەلقە ,چەمەرە)	دایره
دەرچوویی	دررفتگی
دەردەکوپان	کزاز
دەرزی	سوزن
دەرزی لێدان (دەرزی وەشاندن)	تزریق کردن
دەرکێشان (دەرکردن)	دفع
دەرمان	درمان
دەرمان کردن	معالجه کردن
دەرمانخانە	داروخانه
دەزوی ددان	نخ دندان
دەسبەرە (برانکار)	برانکارد
دەستریژی	تجاوز
دەڵەمە	انعقاد
دەڵەمەی خوێن	انعقاد خون
دەفەی شان	استخوان کتف
دەلەمە (لک , گرێ)	لخته
دەم (زار)	دهان
دەم و چاو (روو ,روومەت)	چهره
دەمار(رەگ)	عصب
دەمارگەلی دەرکاوی	اعصاب شوکی
دەمارگەلی ناوەندی	اعصاب مرکزی
دەمارگەلی هەست	اعصاب حسی
دەمارگەی تیکەڵە	اعصاب مختلط
دەمارگەی مێشکی	اعصاب مغزی
دەموچاو (روو)	صورت
دەنگ	صدا , صوت
دەوا	دوا
دەوای کۆخە	داروی ضد سرفه
ددان	دندان
ددان ئیشە	دندان درد
ددان ساز	دندانساز

ددان کێشان	دندان کشیدن
ددانی پیش (کەڵپ)	دندان پیش
ددانی خرینە (کاکیلە)	دندان آسیا (کرسی)
ددانی دستکرد	دندان مصنوعی
ددانی شیری	دندان شیری
ددانی عەقل	دندان عقل
ددانی هەمیشەیی	دندان دائم
ددانی وەرگ	دندان نیش
دڕێڵە	آبله مرغان
درۆشە,گوڕە	تابش
درێژیی شەپۆل	طول موج
درێژەخایەن	مزمن
دژەتەن	آنتی بادی
دژی ویروس	آنتی ویروس
دڵ	دل , قلب
دڵ تیکەلاتن (دڵەشێوان)	تهوع
دڵ و دەمارەکان	قلب و عروق
دڵەراوکە (سام)	دلهره
دڵەکزە (کزەی دڵ ,چۆقەی دڵ)	سوزش دل
دڵەکوتە (دڵە ڕەپە)	تبش قلب
دڵساردی (خەمساری)	فقدان احساسات (Apathy)
دڵە خۆرپێ (شێوان , پەشێویی)	اضطراب
دڵۆپاندن	تقطیر
دلەکزە	سوزش معده
دلوپی چاو	قطره چشم
دمەڵ (کۆرەک)	کورک
دوکتور	پزشک
دوکتوری ددان	دندانپزشک
دوکتوری ددان	طبیب
دوو جینسباز	بای سکسوال
دوور بینی (تاچاوبڕکا)	بعد بینایی
دووریی ڕاستەقینە	بعد حقیقی
دووژینە (وشکاوی)	ڕوحیاتین
دیار کردن (ناسین)	تشخیص
دیاگرام (نەخشەی گرافیکی)	دیاگرام
دیتن	دیدن
دیزنتری	دیزنتری
دیزەلە (حەوزی سمت)	لگن
ڕەشەدەمار	سیاهرگ

ڕۆینی خوێن	گردش خون
ڕابەر	هادی
ڕادەی تیری	سطح اشباع
ڕادیۆ ئەکتیو	رادیوآکتیو
ڕاکێشان (گرت)	جذب
ڕان	ران
ڕاوستان	رکود
ڕایەلکە(بەندیوەر , پیوەند)	رباط
ڕەپە (کوتە)	تپش
ڕەشبینی	بدبین
ڕەفیسک	گودی زیر زانو
ڕەق	نعوظ
ڕەقبوئنی خوێنەر (ئەستور و ڕەق بوونی ڕەگەکان , ئاترۆسکلیرۆز)	تصلب عروق
ڕەگ (دەمار)	رگ
ڕەگەز	نژاد
ڕەهەند (دووری)	بعد
ڕێق (فیرە , ئیسهاڵ)	ریق
ڕزیانی ددان (کون بوونی ددان)	کرم خوردگی دندان
ڕژانی توک	ریزش مو
ڕشانەوەی خوێن(خوێن ڕشانەوە ,هیۆپتۆزیز)	استفراغ خون
ڕشک	تخم شپش
ڕوح (گیان)	روح
ڕوماتیزم , باداری	روماتیسم
ڕوماتیزمی جومکە	آرتریت روماتوئید
ڕوومک	نبات
ڕوومکی	نباتی
ڕووناکی	روشنایی
ڕووی تەریب	سطح متوازی
ڕووی چەماوە	سطح منحنی
ڕووی زبر	سطح خشن
ڕیپۆقی چاو	قی چشم
ڕیخۆڵە ئەستورە	روده بزرگ
ڕیخۆڵە کوێرە	آپاندیس
ڕیخۆڵەی دوانزەگرێ(ئیسنا عەشەر)	اثنی عشر
ڕیخۆڵەی ڕاست (ڕیخۆڵەی دوا)	راست روده
ڕیخۆڵە	روده
ڕیخۆڵە باریکە	روده کوچک
ڕیخوڵەی دوانزەگری	دوازدهه (اثنی عشر)
ڕیشاڵ	لیف

ریشاڵی	لیفی
ریشاڵی دەرکاوی	الیاف عصبی
ریشاڵی رووەکی	الیاف نباتی
ریشاڵی ماسولکە	الیاف ماهیچەیی
ریکخراوەی بیهداشتی جیهانی	سازمان بهداشت جهانی
زۆر بوون	تکثیر
زۆر خوری (زۆر خواردن , چلێسی)	پرخوری (Polyphagia)
زۆر میز کردن (زیاد بوونی میز)	پرادراری (Polyuria)
زاربەند	ماسک دهان
زامی گەدە	زخم معده
زانست	دانش
زانست (زانین)	علم
زانستی (زانیاری)	علمی
زاوزی	تناسلی
زاوزی (زۆر بوون)	تکاثر
زایەند (توخک , جینس)	جنس (Sex)
زايي	زائیدن
زایین	زادن, زایمان
زەربی مێشک	ضربە ی مغزی
زەردویی (زەردی ,پەرەقان , زەرەک)	یرقان, زردی
زەهار (بەرمووسڵدان,شەرمگا)	شرمگاه
زەین (هزر, بیر)	ذهن
زەینەکی(هزرەکی)	ذهنی
زێر (ئالتون)	طلا
زێو	نقره
زراو (زیلک)	کیسه صفرا, صفرا
زراوبڕ (زیلک بڕ)	صفرابر
زرنەتووتە	انگشت کهین (کوچک)
زک (ورگ)	شکم
زک ئێشە (ژانی زک)	درد شکم
زک پڕی ,ئاوسی ,	آبستنی
زک و زا	توالد
زک و زا (زاوەزی)	زاد و ولد
زگماکی	ارثی
زگی بەتال	ناشتا
زمان	زبان
زیپکە لێ دان (ورزریای, کولک دان)	جوش زدن
زیپکە(ئازەبە)	جوش

زیندوو کردنەوە	احیاء
زینک (توتیا)	روی (فلز)
زی, (دەرەوە ,زاوزەیی)	مهبل, واژن

ژاراوی (ژەهراوی)	سمی
ژارئاو	زهرآبه
ژاربڕ	پادزهر
ژان (بەرژان , برینە)	درد زایمان
ژانە سەری قورس	میگرین
ژەڵ	ژل
ژەمان (سات , کات)	زمان
ژەهر (ژار)	زهر, سم
ژیان	زندگی
ژین (ژیان , حەیات)	حیات, زندگی
ژینگە (دەوروبەر)	محیط

ساڕێژ	التیام
سازاوا	متجانس
سازیان	انطباق, تطابق
ساغ	سالم
ساغ و سلامەتی	سلامتی بدن
سالەک	سالک
سپیەکوژە	شست (انگشت)
سەر	راس
سەر	سر
سەرئێشان (سەرئێشە ,سەرژان)	سردرد
سەربەند	توپی
سەرەتان زا	سرطان زا
سەرّەند	درپوش
سەرسام (فێ)	سرسام
سەرماخواردن (باپەڕکردن)	سرما خوردن
سەروشت (خۆزا)	طبیعت
سەکتە	سکته
سەکتەی دڵ	سکته قلبی
سەندرۆمی کزیی ئیمەنی	سندرم نقص ایمنی
سەوزی	سبزی
سەویلاگەی ژیرەوە (خالی گەرانەوەی ژیرەوە)	استخوان فک تحتانی
سەویلاگەی سەرەوە (خالی گەرانەوەی سەرەوە)	استخوان فک فوقانی

سێ گۆش	مثلث
سێبەرۆ (لەرز و یاو)	تب نوبه
سڕ (بێ هێز ,بێ هەست)	بی حس
سرکەر	مخدر
سرکه	اسید آستیک
سروشتی, خۆزایی	طبیعی
سمت	لمبر
سمت (تیەتگ)	باسن
سمێڵ	سبیل
سنخ بەند	شکسته بند
سنگ خیزان (پزو , پنومۆنی, زاترجەم)	سینه پهلو
سورسورک (سوورانجک)	مری
سورونیجک	مریض
سوزەنەک	سوزاک
سوما	سوی چشم
سوما پێو	دید سنج
سووتان	سوختن
سوورەگرانەتا	مخملک
سووریژه (سورینچک)	سرخک
سووک	خفیف
سیپەلک (سی , شووشی)	ریه, شش
سیپڵ(دیدک)	طحال
سیستەم	سیستم
سیستەمی بەرگری لەش	سیستم دفاعی بدن
سیستەمی دەماری (سیستەمی ئاوەرز)	سیستم عصبی
سیستەمی گەرانی خوێن	سیستم گردش خون
سیستەمی میز - زاوزی	سیستم ادراری - تناسلی
سیکس	سکس
سیل دار (ئازاردار)	مسلول
سیلول (خانه, خروکه)	سلول, یاخته
سیلول ناس	یاخته شناس
سینگ(سنک, پاڵوو)	سینه
سیوەری چاو	سایه چشم
سی (ریه)	جگر سفید, شش, ریه
سی ئاوسان (نەخۆشی سی)	ذات الریه
شۆردنەوەی مێشک	شستشوی مغزی
شۆک (راتەکان)	شوک
شادەمار (شارەگ , ئائۆرت)	شاهرگ, آئورت

شاف	شیاف
شان (سەربال)	شانه
شان و مل	کتف
شاوات (تۆم ئاو)	منی
شەپۆل, پیل, سیپەل	موج, بسامد
شەپۆلی بەرتەکدەر	امواج انعکاسی
شەپۆلی سەروو دەنگ	امواج ماورای صوت
شەپله (کرژ بوون)	تشنج
شەپلەی زارویان	فلج اطفال
شەپله (ئیفلیچ)	فلج
شەشپالو (خشتەک)	مکعب
شەفا	شفا
شەل	چلاغ, شل
شەلیان	شلیدن
شەو کۆیری	شب کوری
شەویلکه (چناکه, هاروو)	آرواره, فک
شەویلگەی ژێرەوە	فک تحتانی
شەویلگەی سەرەوە	فک فوقانی
شەویلگه (ئالووشه)	فک
شێت	دیوانه
شێتخانه	تیمارستان
شێلان (ماڵشت)	ماساژ
شێواز	اسلوب
شکانەوە	انکسار
شکیاک (شکاو)	شکسته
شل (ئاوەکی)	مایع
شلئاو	مایع
شلەی نێومندالٌدان	آب پرده
شلەی نێومندڵدان	مایع آمنیوتیک
شووشەڵه	زجاجیه
شیرپەنچەی سیپەلک ,سەرەتانی سیپەلک	سرطان ریه
شیرپەنچه, سەرەتان	سرطان
شیره	عصاره
شیلراو (مەلهەم)	مرهم
شین بوون	کبودی
شین بوونی پێست	کبودی پوست
شیناو	رقیق
شینەدەمار (مویرمگ, رەهچک)	مویرگ
عادەتی مانگانەی ژنان	قاعدگی

عارەق کردن	تعریق
عارەقە	عرق
عەقڵ (زانایی)	عقل
فێ (پەرکەم)	صرع
فراژی	دگردیسی
فرمێسک	اشک
فشاری خوێن (پەستانی خوێن)	فشارخون
فلچەی ددان (میسواک)	مسواک
فلچە	برس
فیتق(قیرەیی)	فتق
فیربووی (خووگرتووی)	اعتیاد
قۆڵ (باسک, بازوو)	بازو
قاش (تلیش, قەڵەش)	ترک
قامک (کلگ)	انگشت
قامکە گەورە	انگشت شست
قامکی کلکەوانە	انگشت انگشتر (دوم)
قامکی ناوەراست	انگشت وسط
قامیشە	قلم پا (بخش جلوی پا از زانو تا قوزک)
قاو	شقیقە
قەبز (هەناو گرتن , زگ گیری)	یبوست
قەسل (کەسل)	آهک
قەفەسەی سینگ (کێلەرکی سینگ)	قفسە سینە
قەلەو	چاق
قەلەو بوون	چاق شدن
قەندی خوێن	قند خون
قەیران (تەنگانە)	بحران
قێرە(قۆز, گون کۆ)	فتق دار
قرۆڵ	دندان کرم خوردە میان تهی
قلینچکە (کلیجە , کەلیژ)	دنبالچە
قوپاو (ناوچاڵ)	مقعر
قوت دان	بلعیدن
قوتوی فریای پێشەکی	جعبە کمک های اولیە
قوڕگ	قصبە الریە
قورپێنە (قورقینە , قورپ)	آروغ
قورسی	وزن
قورقینە لێ دان	آروغ زدن

قورک	حلق
قورک (قورقوراگه)	حنجره
قولایی	عمق
قون	کون
قووچەک	مخروط

کۆخه (کفه, قۆزه)	سرفه
کۆخه رەشه	سیاه سرفه
کۆری ژانیاری	مجمع علمی
کۆلنج (قولنج)	قولنج
کۆندۆم (وادەی بەرگری لەسکپری)	کاندوم
کابلەمه (مشتەگان)	جلق, استمناء
کارەبا (ئەلیکتریسته)	الکتریسته, کهربا
کارتێکەری خراپ	تاثیر مخرب
کارکرد (کارکردن , فونکسیون)	فونکسیون، عمل
کارلیک (کاردانەوه)	عکس العمل
کاسەی سەر (مێشک پوش)	جمجمه
کالۆری	کالری
کالسیۆم	کلسیم
کان(کاراک)	معدن
کانزا	ماده معدنی
کەڕ	ناشنوا
کەربۆن (خەلوزی پەتی)	کربن
کەربون دی ئوکسید	دی اکسید کربن
کەرەستەی خاو	ماده خام
کەرەستەی سەرەتایی	ماده اولیه
کەرەسته(ماده)	ماده
کەفتو (نوێنگر)	بستری
کەلەکه (کەمەر)	کمر
کەلەکه	پهلو
کەم خوێنی	کم خونی
کەم خوێنی دڵ	آنژین صدری
کەوانه (هیلی ,چەمیاو)	انحناء
کەوانه (هێلی , چەمیاو)	منحنی
کەوتەیی (گرانەتا)	تیفوس
کەوڵه	شپشک
کێر, کیر	آلت مرد
کراژ	شوره سر
کراوه	منفرجه

کرێم	لوسیون
کردارگەڵی خۆنەکردەیی	اعمال غیر ارادی
کردارگەڵی خۆکردەایی	اعمال ارادی
کردەوەی نەشتەکاری (کردەوەی برینکاری)	عمل جراحی
کرژ بوونی ماسوولکە	تشنج ماهیچه
کرکرە (کرکراگە , خرمۆتکە , کورکورۆژە , کرکرووک)	غضروف
کروک (ناوەروک)	نخاع
کریمی ددان	خمیر ددان
کزە (چڵ)	سوزش
کلۆخ (کاژەرە, کاسەی سەر)	کاسه سر
کلاوی ئەژنو	کشکک پا
کلک	انگشت اشاره (سبابه)
کوان (کولک)	دمل
کوتان(واکسین)	لقاح, واکسن
کوتانی دڵ	طپش قلب
کوێر	نابینا
کوێری	کوری
کورپ(ساوا)	نوزاد
کورتاژ (لەبار بردنی ساوا ,پچرانی هاوەل, منداڵ لەبەر هاویشتن)	سقط جنین
کوز (قوز)	آلت زن
کولۆ (سمتە جوولە , کلۆک)	استخوان لگن
کولاندنەوە(کولانەوە)	ناسور کردن
کون	سوراخ
کونج (کاش , گۆشە)	زاویه
کونی لوت	سوراخ بینی
کووڕ (کۆم)	قوز
کووڕی (کۆمی)	قوزی
کوور	محدب
کووفت (پووتک)	سفلیس
گۆ (گوێ ,گوێچکە)	گوش
گۆڕانی بەرەبەرەی	تغییر تدریجی
گۆڕانی ریژە ی	تغییر نسبی
گۆڕین	تغییر
گۆڕان	تحول
گۆڕینەوە (ئاڵ وگۆڕ)	تبادل
گاز	گاز

گازی بانداژ	گاز باندپیچی , تنزیب
گاڵ (گەڕی, گەرۆلی)	جرب
گان	جماع
گەدە (میعدە)	معده
گەردە (ئاردە)	پودر
گەرما پێو	گرماسنج , حرارت سنج , دما سنج
گەرمایی	حرارتی
گەرمی	حرارت, گرمی
گەرما	گرما
گەرو (قورگە)	گلو
گەرو ئێشە (ناقژان)	گلو درد
گەڵ (لاران)	کشاله
گەڵا	برگ
گەندەخۆری	سوء تغذیه
گەندەل	فاسد
گەنین (کەروو هەڵێنان, گەنیبوون)	تعفن
گەوگ	قبقب
گەیینەر (ریبەر)	رسانا
گێرە و کێشە (راکێشان و دەرکێشان)	جذب و دفع
گێژ(سەرسیر)	سرگیجه
گێژی (گێژ بوون)	گیجی
گێل (گەوج, هەرد ,نەزان)	ابله
گرتە (لیوەرگرتوو)	مشتق (ریاضی)
گرسیان (رسکان)	بستن نطفه
گري پشت مۆورەکانی پشت)	مهره های پشت
گِژنی داخراو	مداربسته
گل	درد چشم
گلێنە	قرنیه
گلێنەی چاو	عنبیه
گواستنەوەی دەنگ	انتقال صوتی
گواستنەوەی گەرمی	انتقال حرارتی
گواستنەوە	انتقال
گواندار	پستاندار
گوپ	گونه
گوێ ڕەپە	کزاز
گورەک	متحول
گورچیلە	کلیه, قلوه
گول (گوری , پیس)	جذام
گولخانە	جذامخانه
گولوکۆز	گلوکز

گولی (گوری, پیسی, کوتیاتی)	جذامی
گوو (سل, چەپەڵی)	مدفوع
گیان	جان
گیان دان	جان دادن
گیاندار (گیان لەبەر)	جاندار
گیراوه (ئاوگ)	محلول
گیربونەوه	انقباض
گیژن	مدار

لۆکه	پنبه
لادان	انحراف
لادان	پراش
رەشەبەر	سیاه زخم
لار (چەوت)	اریب, مایل
لارەشه (مافەقه)	طاعون
لاسەنگی (شێوان)	اختلال
لاڵەپەتی	لکنت
لاق	پا (تمام پا)
لاکیشه	مستطیل
لاواز(بێ هێز, لەر)	ضعیف
لاوازی(بێ هێزی, لەری)	ضعف
لایەکسانه	متساوی الاضلاع
له بێن چوونی خڕۆکەکانی سوری خوێن	همولیز
له بیر بردن	فراموشکاری
له سەر خۆ چوون (بێ خۆبوون ,بوورانەوه , له هۆش چوون)	بیهوش شدن
له یاوا بوون	تب داشتن
لەبار رۆیشتنی خۆبەخۆیی	سقط خودبخودی
لەرز (سەرمای تا)	لرز
لەره	نوسان
لەزین (توندی ,تاو)	شتاب
لەش	بدن, کالبد, تن, لاشه
لەشساغی	تندرستی, سلامتی بدن
لەغاوه	گوشه دهان
لەناو بردنی ساوا	کورتاژ
لەوزی	لوزی
لێک نزیک کردنەوه	تقارب
لێکچوو	مشابه
لێو	لب

لێوار (قەراخ)	لبه
لکێنی (لینج)	چسبناک
لکی خوێن (گرێ خوێن)	لخته خون
لوت (کەپۆ)	بینی, دماغ
لوقمه	سوءهاضمه
لولەی تاقی کردنەوە	لوله آزمایش
لوو (رژین)	غده
لوولاق (ساقۆڵ ,قەڵەمە)	استخوان ساق پا
لوولەک(سیلەندر)	سیلندر
لیر	کهیر
لێکخشان	اصطکاک

مۆتەکە (شەوە)	کابوس
مادەی سرکەر	ماده مخدر
ماڕپێچ (سپیرال, ئالیا, دەزگایەکی دژی ئاوسین لە نێو منداڵدان)	آی یو دی
مازگ	پشت شکم
ماسوولە	عضله, ماهیچه
ماسیان (با کردن , ماسین , ماسیان , وەرەم کردن)	متورم شدن, باد آوردن, ورم کردن
ماندوو	خسته
ماندوو بوون	خسته شدن
مایەی ژیان	مایه حیات
مایە (ئیکسیر)	اکسیر
مەتاڵ (فلز)	فلز
مەچەک(خرتک)	مچ
مەرزە (هەزبی, کیفیلە)	آویشن
مەڵاژک (ئاسمانگەی دەم)	سق دهان
مەڵهەم (کرێم, شیلراو)	پماد
مەقەست	قیچی
مەلاژک(ئاسمانگەی دەم)	کام
مەمک (سینگ)	پستان
میز (گمێز)	شاش
میز کردن (گمێز کردن)	شاش کردن
میزەڕۆ	مجاری ادراری
مێژی بچوک (مێشکولە)	مخچه
مێژی گەورە (مێژی پێشەوە , مۆخ)	مخ, مغز پیشین
مێشک (مێژ)	مغز
مێشک (مەژی)	دماغ
مێو	مونث

مس (سفر)	مس
مشه	صدای آهسته نفس
مشک	موش
مگیز	مزاج
مل (ئەستو)	گردن
ملاشک (شلکەی سەر)	ملاج
منآل (منداڵ, زارو)	بچه, طفل
منداڵدان, زامال	رحم, زهدان
موبتەڵا (دوچار, گیرووده)	مبتلا
موبتەڵا بوون (دوچاربوون)	مبتلا شدن
مۆخی ئێسقان (مێشکی یەسکان)	مغز استخوان
موو (قژ, توک)	مو
میتاله بنچینەکان (میتالەسەرەتاییەکان)	عنصر
میروو	حشره
میز (زاراو)	پیشاب , ادرار
میزرۆ (بوري میز)	میزنای, حالب
میزڵدان ,پزدان	مثانه
میزی - زاوزی	ادراری - تناسلی
میش	مگس
مێشووله (توفانه)	پشه
مینای ددان	مینای ددان

نۆرم (ستاندارد)	نورم
ناتەوانیەتی ئاخافتن	زبان پریشی (aphasia)
ناراحەتی پێست	ناراحتی پوست
ناریک و پێک	نامنظم
ناساقی (نەخۆشی)	کسالت
ناسروشتی	غیر طبیعی
ناسور (تومۆر)	تومور
ناهاوجینس باز	غیر همجنس باز
ناوەکی	هسته ای
ناوچاوان (تویل)	پیشانی
ناوخاڵی (پووک)	پوک
ناوشان	میان شانەها
ناوک	ناف
ناوکەی ئەتۆم	هسته اتم
ناوکەی سیلول	هسته سلول
ناوکه	هسته
نەخۆش	بیمار, مریض

نەخۆش بوون	مریض شدن , بیمار شدن
نەخۆش خانە	مریضخانە
نەخۆشخانە	بیمارستان
نەخۆشیەکانی نەقسی (کزیی) ئیمەنی	بیماریهای نقص ایمنی
نەخۆشی	بیماری
نەخۆشی پەتا	امراض انتقالی
نەخۆشی پەتایی	بیماری عفونی
نەخۆشی پەتایی	بیماریهای واگیردار
نەخۆشی خەموکە (رەشەبینی, داهیزان, ماتی)	دپرسیون
نەخۆشی زگماک	بیماری ارثی
نەخۆشی شەکر (نەخۆشی قەند)	دیابت, مرض قند, بیماری قند
نەخۆشی قەند ـ چەشنی بەستراوە بە ئینسولین	بیماری قند ـ نوع وابستە بە انسولین
نەخۆشی قەند ـ چەشنی نەستراوە بە ئینسولین	بیماری قند ـ نوع غیر وابستە بە انسولین
نەخۆشی گیرۆ	امراض سرایتی
نەخوش خانە (خەستەخانە, ئاسایشگا ,زیدا)	آسایشگاە
نەرمەی گۆ (بن گۆ)	نرمە گوش
نەزۆک (ئاوەسوو, نەزی, بیبەر)	نازا, عقیم
نەشۆر	یائیسە
نەشتەکاری (برینکاری , جەراحی)	جراحی
نەفەس تەنگی (هەناسەبڕکێ)	نفس تنگی
نەفخ (با, پەرچەوت)	نفخ
نەفخ کردن, با کردن	نفخ کردن
نەگۆر	ثابت
رەقە (مادەی رەق)	جامد
نەهارین	عدم هضم
نەواری ژنانە (تامپۆن ,پارێزی قایدە)	تامپون
نێر	مذکر, نر
نێوان مۆرەکان	بین مهرە ها
نزگەرە	سکسکە
نواندن(نوانن)	تجویز کردن
نوکی مەمک (گوێ مەمک)	نوک پستان
نیترۆژن	نیتروژن
نیشتەن	رسوب
نینۆک	ناخن
نیوەچەڵ (ناتەواو)	ناقص

هۆ	علت
هۆرمۆن	هورمون
هۆکار	عامل

هۆکاری یاریدەر	عامل مساعد
هاروو	بن دندان
هارین(بگاردن)	هضم کردن
هاری	هاری
هاندەر (هیوەژ)	تکانه
هاوبەر	موازی
هاوجینس	همجنس
هاوجینس باز (هاوزایەباز)	همجنس باز
هاوجینسبازی (هاوزایەبازی)	همجنس بازی
هاوسەنگ	تعادل, توازن, متوازن, موازنه
هاوڵە کوتان(خوریک کوتان)	آبله کوبیدن
هاوکیشه	معادله
هاوینه (لێنز)	لنز
هەرزەن (گاڵ)	ارزن
هەرژە	جرم
هەرژی ئەتوم	جرم اتم
هەست	احساس , حس
هەست (هۆش)	شعور
هەست پێکردن (پێزانین)	ادراک
هەستیاری (ئالێرژی)	آلرژی
هەستیاری (هەستەوری)	حساسیت
هەستی جینسی	میل جنسی
هەڵامەت	سرماخوردگی
هەڵامەت, پەسیو	زکام
هەڵم	بخار
هەڵمئاو	بخار آب
هەلامەت	آنفلونزا
هەلگر	حامل
هەلماسین (با کردن)	ورم
هەلماسین (با کردن , وەرەم کردن , ماسیان)	ورم کردن
هەناسە تەنگی	آسم
هەناسەیی	تنفسی
هەناسە	تنفس
هەناسە, پشوو	نفس
هەناو	احشاء
هەناو چوون (سکچوون, زکە شۆرە, ئیسهال)	اسهال
هەو کردن(هەودان)	التهاب
هەو کردن(عفونت)	عفونت
هەو کردنی پەردەی مێشک	مننژیت
هەو کردنی سینوسەکان	سینوزیت

هەوا (با)	هوا
هەوا پێو	هواسنج
هەوڵە ڕووو (رووش)	آبله رو
هەوکردنی ریخۆڵە کوێرە	آپاندیسیت
هەوکردنی سیپەلکی	التهاب ریوی
هەیل (خەت)	خط
هێز	قدرت
هێز پێو	دینامومتر, توان سنج
هێزدەر	مقوی
هێزی بینایی	قدرت بینایی
هێزی راکێشانی زەوی (رافرین)	جاڕبه زمین
هێزی لەش	استقامت بدن
هێلکە گون	بیضه, خایه
هێمن کەرەوە(ئارام کردنەوە,خاوکەر)	آرام بخش
هیلکار (هیلدر)	مخطط
هیلە	بیضی
هێمۆگلۆبین	هموگلوبین

وەبار هێنان (رعەمەل هێنان)	تولید
وەچە	نسل
وەرەم (با ,پەرچەوت, ماسیان, ماس)	آماس
وەرزش (رەپەڵ)	ورزش
وەزارەتی تەندروستی	وزارت بهداشت
وەلانانی جگەرە	ترک سیگار
ورەم (پەنام, ئاماس)	تورم
وردە بین (هورکبین)	ذره بین, میکروسکوپ
وریا (ئاگا, خەوەر)	بیدار
ورینە (ژبەرگوتن)	هذیان
وزە (ئینرژی)	انرژی
وشک	خشک
وشکە بڕاو	دگم
ویتامین	ویتامین

یۆد	ید
یاو, تەو, تەب	تب
یاو کردن	تب کردن
یەکتربر	متقاطع
یەکدەست	هموژن